

УДК 657

Журавель Г.П., Питель С.В.

*Західноукраїнський національний університет*

## **БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК: СКЛАДОВІ ЙОГО ЯКОСТІ**

**Zhuravel H., Pytel S.**

*West Ukrainian National University*

## **ACCOUNTING: COMPONENTS OF ITS QUALITY**

Бухгалтерський облік як галузь людської діяльності пройшов багатовікову історію свого розвитку. Поряд з цим бухгалтерська професія формувалася в ході довготривалого природного розподілу суспільної праці. Це обґрунтовується тим, що з допомогою бухгалтерського обліку задовольняються потреби власників в достовірній і об'єктивній інформації про справедливую вартість доходів, витрат, активів, зобов'язань, капіталу і інші. Серед світових рушійних сил, що впливають на динаміку змін методики і методології бухгалтерського обліку слід віднести такі фактори, як вплив конкуренції, глобалізація бізнесу, удосконалення корпоративного управління та етики, розвиток інформаційних і комунікаційних технологій. У сьогоденних динамічних умовах ведення підприємницької діяльності роль бухгалтерського обліку як інформаційної системи відображається не лише у фіксації інформації про події, які мали місце в минулих періодах, а і у допомозі та сприянні системі управління підприємством визначити поточну та стратегічну цілі діяльності та моделювати управлінські рішення на перспективу. Якість облікового процесу можна визначити такими показниками: аналітичність, що забезпечує ведення обліку відповідно до встановленого методологією планування і обліку об'єктів виробничо-господарської діяльності підприємства, з метою одержання по цих об'єктах інформації у встановленій номенклатурі і об'ємах; достовірність; своєчасність; стислість; економічність; ретельність; надійність; презентабельність; оперативність; повнота відображення об'єктів виробничо-господарської діяльності; відповідність об'єктів виробничо-господарської діяльності заданому значенню. Отже, ефективність бухгалтерського обліку в значній мірі залежить від розвитку його методики і методології, формування змісту облікової політики на підприємстві, змісту підготовки бухгалтерських кадрів, розуміння його місця, ролі і значення в управлінні підприємством.

У зв'язку з цим подальших наукових досліджень у галузі бухгалтерського обліку вимагає проблема підвищення якості облікової інформації через удосконалення методології бухгалтерського обліку відповідно до сучасних вимог та потреб користувачів, розробки методики оцінки якості облікової інформації на підприємстві.

Як відомо, система бухгалтерського обліку повинна бути такою, щоб забезпечувати оптимальну якість інформації при мінімальних затратах коштів і часу на фіксацію та її узагальнення, а також максимальну ефективність праці виконавців. Інструментом реалізації такого підходу може бути належним чином сформована облікова політика на підприємстві.

Термін "облікова політика", визначений Законом України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні" і відображає сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності. Отже облікова політика є обов'язковим елементом фінансового обліку і важливим інструментом формування фінансової звітності.

У практиці вітчизняних підприємств термін «облікова політика» з'явився на початку 90-х років XX століття і набув офіційного статусу з виходом Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні».

Основний зміст облікової політики передбачає упорядкування облікового процесу

на підприємстві: методологічному та методичному відображенні майна підприємства, господарських операцій та результатів його діяльності; наданні бухгалтерському обліку плановірності та цілеспрямованості; забезпечення ефективності обліку тощо.

Отже ефективність облікової політики, в значній мірі, залежить від оптимальної моделі фінансового та управлінського обліку господарської діяльності підприємства, що на даний час ще недостатньо досліджено.

Фінансовий облік регламентується нормативними документами і акумулює інформацію, необхідну для складання фінансової звітності про господарську діяльність підприємства в цілому: доходи та витрати, грошові кошти, кредиторська та дебіторська заборгованість, бюджетні та позабюджетні платежі, фінансові результати. Фінансовий облік є передумовою управлінського обліку.

Фінансовий облік відображає кількісну сторону об'єктів обліку в процесі господарської діяльності підприємства, тоді як управлінський розглядає їх якісні характеристики та ефективність використання. На відміну від фінансового обліку система управлінського обліку генерує інформацію для управління конкретною компанією і не регулюється обов'язковими положеннями і стандартами. При відсутності управлінського обліку управління бізнесом здійснюється наосліп, а рішення приймаються на основі неповних та не завжди достовірних даних.

Формування методики і організації управлінського обліку, в кожному конкретному випадку, необхідно здійснювати з врахуванням передбачуваних до нього вимог. Зокрема: оперативність - наявність і доступність інформації в той момент, коли вона потрібна для прийняття рішення; гнучкість - надання інформації різноманітної методології для вирішення специфічних завдань в умовах, що постійно змінюються; достатність - достатній обсяг та якість інформації для прийняття ефективних управлінських рішень; об'єктивність - фіксація економічної суті операцій, а не бухгалтерської або юридичної; економічна доцільність - витрати на забезпечення управлінського обліку не повинні перевищувати його вигоди.

Необхідно мати на увазі, що управлінський облік - завдання фінансової служби підприємства: фінансового менеджера або фінансового директора, проте цю функцію часто покладають виключно на бухгалтерію підприємства.

Ефективність бухгалтерського обліку і відповідно роботи підприємства істотно залежить від кваліфікації бухгалтера, тому професія бухгалтера набула сьогодні великої суспільної значимості. Сучасний бухгалтер повинен мати не тільки глибокі знання з обліку, а й набути навички, які дадуть йому можливість у разі потреби виступати в ролі аудитора, фінансового аналітика або бізнесового радника.

Одним із складних питань, що стоять перед освітою бухгалтерів, є її якість. На сьогоднішній день існує низка слабких місць в професійній освіті бухгалтерів а саме: існує розрив між теоретичною підготовкою в вузах і вимогами реального підприємства щодо кваліфікації бухгалтера; підготовка та випуск фахівців зі спеціальності «Бухгалтерський облік і оподаткування», здійснюється значною кількістю закладів освіти. Деякі з них не мають відповідної матеріальної бази та досвідчених викладачів; через відсутні дієві зв'язки навчальних закладів з підприємствами існує значний розрив між теоретичною і практичною підготовкою бухгалтерів; на вітчизняних підприємствах недостатньо уваги приділяється бухгалтерському обліку, оскільки сучасна облікова система орієнтується, в основному, на податкове законодавство; певна закритість діючих підприємств створює труднощі в одержанні від них облікової інформації та звітних даних для навчального процесу і наукових досліджень.

Отже, діюча система бухгалтерського обліку потребує постійної уваги відповідних державних органів, керівників підприємств і науковців.